UNIDADE DIDÁCTICA: A POESÍA E AS POETAS. BANCO DE TEXTOS

1. INTRODUCIÓN

Neste traballo preténdese ofrecer ao alumnado e ao profesorado de Literatura Castelá un banco de textos para exemplificar todos os elementos poéticos que se explican en 3º e 4º curso de ESO a través de textos de autoras españolas dos séculos XX e XXI. Nos libros cos que traballamos a cotío nas aulas, aparecen exemplos de textos de autores masculinos, quedando as nosas poetas esquecidas e marxinadas. É unha injustiza para elas e para nos que se nos priva dunha parte da nosa historia literaria.

O profesorado e o alumnado que se achegue a este traballo atopará todos os contidos que se enumeran no apartado seguinte con apoio de numerosos textos todos escritos por algunhas das poetas españolas do séculos XX e XXI. Non están todas, iso é dificil pero hai moitas de diferentes épocas e estilos. Tamén se engade un banco de actividades e xogos para achegar ao alumnado ao mundo poético feminino e, por último, inclúese enlaces a páxinas de información sobre as diferentes autoras.

2. CONTIDOS

A unidade traballa os catro bloques curriculares: escoitar, falar, ler e escribir.

Escoitar e falar

Materiais audiovisuais para comprender, interpretar e valorar.

Ler

Textos de diferentes autoras e actividades para practicar a recuperación da información, interpretar e reflexionar sobre os diferentes textos e contidos:

- Definición e diferenzas entre verso, estrofa e poema.

- O cómputo silábico.
- Os estilos e formas poéticos.
- As principais figuras de dicción, pensamento e tropos.
- As temáticas poéticas.
- As poetas españolas dos séculos XX e XXI.

Escribir

Produción e elaboración de textos de xeito individual ou en grupo.

O profesorado e o alumnado que se achegue a este traballo atopará todos estes contidos con apoio de numerosos textos todos escritos por algunhas das mellores poetas españolas dos séculos XX e XXI. Tamén se engade un banco de actividades e xogos para achegar ao alumnado ao mundo poético feminino e, por último, inclúese enlaces a páxinas de información sobre as diferentes autoras.

3. OBXECTIVOS

- Reflexionar sobre a pouca visibilidade das mulleres escritoras nos libros de texto da ESO, fomentando o espírito crítico e axudando a pensar.
- Favorecer a visibilidade da muller no ámbito dos estudos literarios, concretamente nos inicios dos estudos líricos.
- Promover os valores que sustentan a igualdade e a non discriminación por circunstancias de xénero.
- Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para adquirir novos coñecementos sobre as autoras da historia dos séculos XX e XXI.
- Comprender e expresarse con corrección na lingua castelá.
- Recoñecer as principais figuras literarias.

- Saber identificar os temas da lírica.
- Fomentar a creatividade elaborando pequenos textos conforme a uns modelos dados.
- Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas utilizando diversos medios de expresión lírica.

4. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

- Decátase da falta de visibilidade da muller no ámbito literario desenvolvendo pouco a pouco o espírito crítico.
- Favorece os valores que sustentan a igualdade de trato e non discriminación por circunstancias de xénero.
- Desenvolve o gusto pola creación de textos seguindo modelos dados, con intención lúdica e creativa.
- Le e comprende con un grao crecente de interese e autonomía a obra literaria das autoras propostas.
- Desenvolve destrezas básicas na utilización das fontes de información para adquirir novos coñecementos con sentido creativo.
- Sabe medir os diferentes versos.
- Coñece as principais estrofas e poemas.
- Recoñece as figuras literarias fundamentais.
- Sabe identificar os temas da lírica.
- É quen de compor pequenos textos seguindo uns modelos dados.
- Comprende e exprésase con corrección, acorde ao seu curso, na lingua castelá.
- Aprecia a creación artística e comprende a linguaxe da manifestación poética.

5. COMPETENCIAS CLAVE

- Comunicación lingüística (CL)

As expresión e comprensión escritas son fundamentais para a realización de todas as tarefas e a comprensión das mesmas. Na parte creativa entrará en xogo a expresión oral cando teñan que recitar os seus poemas. Traballarán as diferentes dimensións da lingua: fonética, morfoloxía, gramática, ortografía, semántica, retórica...

Tamén deberán ser receptores e críticos non só das súas obras senón das obras dos compañeiros e compañeiras.

- Competencia dixital (CD)

É fundamental que coñezan as aplicacións empregadas, buscar datos con diferentes motores de busca, comunicar e crear empregando os diversos formatos o que implica o coñecemento das redes de dominio público. Todo isto suporá un novo conxunto de habilidades, actitudes e coñecementos necesarios para acadar os seus obxectivos.

- Competencia de aprender a aprender (CAA)

Esta competencia caracterízase pola habilidade para iniciar e organizar as súas aprendizaxes e para aprender ao seu ritmo. É importante que se sinta protagonista do proceso e que o resultado da súa aprendizaxe chegue a alcanzar unhas metas que non teñen porque ser iguais para todos e todas, así atenderemos á diversidade.

- Competencias sociais e cívicas (CSC)

Fomentarase que interactúen conforme a unhas normas baseadas no respecto mutuo.

- Conciencia e expresións culturais (CCEC)

Este proxecto implica coñecer, comprender, apreciar e valorar con espírito crítico e actitude aberta e respectuosa as diferentes manifestacións artísticas como fonte enriquecedora e como goce persoal. Valorar a obra das diferentes autoras como parte da nosa riqueza e patrimonio culturais. O coñecemento das diferentes obras, a capacidade de relacionar, de imaxinar, de expresar as ideas e sentimentos... formaría parte desta competencia.

- Competencia de sentido de iniciativa e espíritu emprendedor (CSIEE)

Valórase a súa habilidade para transformar as súas ideas en actos con creatividade e

iniciativa.

6. METODOLOXÍA

Será activa e participativa favorecendo o traballo individual e o cooperativo do alumnado así como o logro dos obxectivos e das competencias correspondentes. Teremos en conta a diversidade do alumnado garantindo o desenvolvemento dunha atención personalizada en función das necesidades de cadaquén. Contaremos con actividades de reforzo e con actividades de ampliación, actividades individuais e actividades en grupo, actividades sinxelas e actividades máis complexas para prestar atención á diversidade.

Neste proxecto prodúcese unha participación activa do alumnado no que o profesorado actúa orientando, guiando e aclarando as posibles dúbidas.

Imaxinar e reflexionar sobre os textos poéticos, xogar coas palabras, crear os seus textos, compartir os seus traballos e as súas creacións... todo este traballo enriquecerá ao noso alumnado e en consecuencia tamén ao profesorado.

A última parte do proxecto é a parte creativa polo tanto ten como punto de partida a imaxinación para crear textos poéticos de xeito individual ou cooperativo e que serán compartidos, de xeito oral na clase.

Os resultados poderán formar parte dunha exposición colectiva ou dun recital poético no Centro. É importante facer visible o traballo do alumnado como elemento motivador.

7. AVALIACIÓN

Poranse en xogo diversas formas de avaliar a participación, a realización de tarefas, o traballo en grupo...

O alumnado avaliará o seu traballo e avaliará o traballo do seu grupo no caso de traballo en grupo. Polo tanto haberá avaliación e coavaliación. Como ferramenta de avaliación son moi útiles as rúbricas coas que se pode avaliar todo o traballo desenvolvido (participación, creatividade,

temática, formas poéticas..).

A avaliación das aprendizaxes terá un carácter formativo e será un instrumento para a mellora tanto dos procesos de ensino como dos procesos de aprendizaxe.

8. NIVELES EDUCATIVOS

Esta unidade está pensada para alumnado de 3º e 4º de ESO.

9. APLICACIÓN NA AULA

É un material de apoio ao profesorado nas súas explicacións dos diferentes aspectos poéticos, serve sobre todo para a práctica na aula pois aparecen abundantes textos para exemplificar os recursos explicados. Á súa vez pode servirlle de material de apoio ao alumnado nas súas casas.

Este material debería estar na aula virtual do centro e deberían ter acceso os alumnos e alumnas para traballar sobre os diferentes aspectos.